

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
המצוות הששירות: אחת: סלוק = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דוגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאא – יתור לרבות, מכל מקום; דוגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפרישה; מרכא תביר טפאא – קבוצה שההלכה הלאה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב אחד נדרש; פסוק ו – סודו שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקף-קטן – 2: זקף-גדול – 3: רביע – 4: ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצג פסוק – הקש; השלישיה: (קפאא – סוד קרימת; אולא = גיש = גיש"ס – יוצא מהענין; קפאא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מדות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תראא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

לטובת הבנת הנושא יוצגו מידי פעם חלק מהטעמים שבתנ"ך (חוץ מספרי איוב, משלי, תהלים), לפי תפקידם התחבירי כעוצרים ומחברים-משרתים, ולפי ההשערות

חבנית **מהפך פשטא מונח זקף-קטן** – מרבה נקודה שלא כפשט על הפשט של המלים שמטעימים אותן. סה"כ שתיים או שלוש דרשות, אחת כפשוטה ואחת יוצאת מפשוטה, ושלישית, אם יש, היא כפשט או כמדרש.

1.1 ויקרא מצורע יד, א

ויקרא מצורע יד, ב:

זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל-הכהן:

זאת תהיה תורת המצורע – מהפך פשטא מונח זקף-קטן, זקף-קטן מרמז כפשוטו למעשי טהרה, יוצא ממשוטן לקרבן:

(א) הבדלת (כעין מהפך) תיקון המצורעים משני מצבי תיקון אחרים. מבדילים בקרבנם הנראה קרבן עולה ויורד מקרבן עולה ויורד אחר, ומבדילים בטהרתם מטהרת הזב.

(א)(א) לענין קרבן עולה ויורד: מהפך מקרבן בעל שלוש מדרגות לקרבן בעל שתי מדרגות **זאת תהיה תורת המצורע** – ע"פ ספרא הכתוב מוציא המצורעים מקרבן עולה ויורד בעל שלוש מדרגות כאומר ב- (**ויקרא ה-א-ד**) שבטומאת מקדש וקדשיו ובשבועות יש גם קרבן דלי דלות ובמצורע אין. ופירש **אור החיים** ב- (**וי מצורע יד, ב**) כי ראינו ב- (**ויקרא ה-א-ד**) בטומאת מקדש וקדשיו ושבועת האלה וכו' שישנם גם כן בקרבן דלי דלות ובמקום ב' תורים אחד עולה ואחד חטאת מביאים עשירית האיפה וילמד האמור במצורע שגם הוא אם לא השיגה ידו לעופות יביא עשירית האיפה, ת"ל **זאת תורת אשר וגו' אשר לא-תשיג ידו בטהרתו פי' הגם שלא השיגה ידו בטהרתו הרשומה יתפלש בעפר וימות ויביא ב' בני יונה דוקא**

(א)(ב) **כפשוטו** למעשי טהרה לענין הבדלת טהרת המצורע מטהרת הזב ראה בהמשך.

ואפשר כי מרמז לעוד מצבים הקשורים לקרבן, שיש בהם יוצא (מהפך) מהבנה פשוטה:

(א) חובת הקרבת קרבן עבור מצורע קטן כי **כל מחוסרי כפרה א"צ דעת בעלים תורה תמימה** תורת המצורע - המצורע - בין גדול בין קטן⁽⁷⁾ **[נדרים ל"ו א']**: **תורה תמימה הערה ד**) כבר כתבנו כ"פ בפרשות הקודמות דכ"מ שנאמר הלשון תורת כולל הרבה פריטים שנכללו בכלל אחד שדין כולם שוה, **וכאן הרבותא לענין מצורע קטן** [דמטמא בנגעים כמבואר בפ' תזריע ר"פ נגעים], דאע"פ דכל קרבן צריך להקריב מדעת בעלים, והו"א כיון דקטן אין בו דעת אין מקריבין עבורו, קמ"ל. וטעם הדבר משום **דכל מחוסרי כפרה א"צ דעת בעלים כפי שיתבאר ס"פ זו**:

(ב) תהליך טהרה אחד אף על פי שהיו למצורע צרעות אחדות קודם שהביא אשם אחד. אף שלכאורה היינו אומרים שצריך להביא על כל נגע. אבל כבר ראינו בפר' תזריע שכל הצרעות שהופיעו אחרי ראיית הכהן של הצרעת הראשונה אין מתחשבים בהם עד שיסיים עם נגע שאותו ראה הכהן תחילה.

תורה תמימה תורת המצורע - נתנגע ונתרפא, נתנגע ונתרפא, מביא קרבן אחד, שנאמר זאת תהיה תורת המצורע, תורה אחת למצורעין הרבה⁽⁷⁾ [כריתות ט' ב']: **תורה תמימה הערה ה**) נראה דצ"ל תורה אחת לצרעות הרבה, שזה יותר מכוון לענין. ואמנם זה הוא רק אם נתנגע קודם שהביא אשמו, אבל אם הביא אשמו ואח"כ נתנגע ונתרפא מביא קרבן מיוחד על נגעו השני, דלאחר שהביא האשם נגמרה טהרתו מנגעו הראשון:

(ב) מלמד כפשוטו של מקרא שכל מעשי הטהרה יהיו ביום כמו שראיתו לטומאה הייתה ביום **ספרא מצורע פרשה א ג**) **תורת המצורע ביום, מלמד שטומאתו וטהרתו ביום, אין לי אלא טומאתו וטהרתו ביום, מנין שחיטת ציפרים והזיית דם ציפרים ותגלחתו ביום, ת"ל תורת המצורע, יכול אף לקחת ציפרים ושילוח ציפרים וכיבוס בגדיו ורחיצתו ביום, ת"ל תורת המצורע ביום,**

תורת המצורע ככהן, מלמד שטומאתו וטהרתו ככהן, אין לי אלא טומאתו וטהרתו ככהן, מנין שחיטת ציפרים והזיית דם ציפור ותגלחתו ככהן, ת"ל **תורת המצורע** ככהן, יכול אף לקחת ציפרים ושילוח ציפרים וכיבוס בגדיו ורחיצתו ככהן ת"ל זאת, ביום טהרתו והובא שלא ישהא.

והשווה **ויקרא מצורע יד, לב** **זאת תורת אשר-בו נגע צרעת אשר לא-תשיג ידו בטהרתו: פ**

ע"פ **בבלי יומא מא, ב** מלת **תורת** באה לרבות מצורע עני שהביא קרבן עשיר תבוא עליו הברכה, ובוודאי אם היה מצורע עני והקעשיר עד שהגיע להביא קרבנות טהרתו, יביא קרבן עשיר לפי מצבו בשעת הטהרה. ואם העני צ"ע.

אבל העשיר לא יביא קרבן עני וזה מרומז בטעם **אשר** – חביר, למעט אחד שכוונתו ש- **לא-תשיג ידו בטהרתו**: כי הפסוק מדבר בעני אז מה יש למעט ממנו עוד, אלא בא לרמז על העשיר שלא רצה להביא קרבן עשיר. ב- **וי' תזריע יג, מה** מביא **תורה שלמה מדרש תדשא** המונה בין שלוש סיבות לנגע צרעת חמדת עושר וגאווה, אם כך משמע שהעשיר אמנם נרפא מן הצרעת אבל עדיין יש בו חמדת עושר וגאווה.

ביום – טפחא בתפקיד פותח טפח להתאפיין ממלת האתנה, ע"פ **תורה תמימה (הערה ז)** המלה **ביום** יתירה כי די היה לכתוב **בטהרתו** לכן המלה נדרשת ע"פ האפייון הבא מאחריה שכל מעשי הטהרה יהיו מוגבלים לאור יום וכל היום כשר (**תו"כ, בבלי מגילה כא, א**)

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
המצוות השערות: אהה, סלוק = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפא – יתור
לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של הנושעים, כד"כ מצב
אחד נדרש; פסוק | – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה:
(קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מחיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

(א) (ב) כפשוטו למעשי טהרה לענין הבדלת טהרת המצורע מטהרת הזב המשך מדלעיל.

טְהַרְתּוּ – אתנה, אתנה מגביל לאור יום. אבל יש עוד הגבלה שלא ישהא טהרתו אלא יעשנה ביום רפואתו מהצרעת כלשון תו"כ ב**יָוֹם**
טְהַרְתּוּ וְהִנָּה – שלא ישהא^(ט) [תו"כ]: ופי' **תורה תמימה הערה ט**) הרבותא בזה שלא נילף מזב שצריך לספור שבעת ימים ואח"כ
יטהר כמבואר ס"פ זו, אלא ביום שיטהר מצרעתו יביא הצפרים ואזוב וכו', ורק הקרבנות מביא בשמיני וכמבואר לקמן בפרשה:

וְהִנָּה אֶל-הַפֶּה – מלמד שטומאתו וטהרתו ככה^(י) [תו"כ]: ופי' **תורה תמימה הערה י**) ר"ל דלא נימא שרק הוראת הטומאה
והוראת הטהרה צריך להיות ככה כדכתיב בפ' תזריע וטמאו הכהן וטהרו הכהן כמבואר שם, אבל פעולת הטהרה המבוארת בפרשה
זו אינה צריכה להיות ככה דוקא, קמ"ל דגם זה צריך להיות ככה, ומדייק זה מיתור הלשון **וְהִנָּה אֶל-הַפֶּה**: אף דכבר כתיב כ"פ
בפרשה הקודמת: **אֶל-הַפֶּה**: – סלוק, מגביל שגם פעולת הטהרה צריכה להיות **בכהן מיוחד**. ע"פ **תורה תמימה הערה ג**) רק בזמן
הבמות לא נהגה תורת מצורע. ומאז הקמת בית המקדש תורת מצורע נוהגת גם בזמן הזה. אלא דלטהרת מצורע צריך **כהן מיוחד**, וכ"פ
הרמב"ם פ"ז ה"ט מתרומות, ובזמן הזה אין לנו כהנים מיוחדים כמו שכתב **הרמב"ם בפ"ב מאיסורי ביאה**, לכן נשתקע הדין.

המדרש מביא פסוק זה כאחד מהפסוקים בהם מסביר הקב"ה מתן תורה לישראל:

תורה שלמה [*]** זאת תהיה תורת המצורע כשבא הקב"ה ליתן תורה בסיני לישראל, התחילו המלאכים מדיינים לפני הקב"ה, ואמרו
מה אנוש כי תזכרנו ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים. אמרו לפניו רבש"ע נאה לך שתתן תורה בשמים
למה שאנו קדושים וטהורים והיא קדושה וטהורה אנו חיים ותורתך עץ חיים מוטב שתהא אצלנו וכו' **כך אמר הקב"ה** אין התורה
מתקיימת אצלכם לפי שאין פריה ורביה ביניכם ולא טומאה ולא מיתה וחולי אלא כלכם קדושים ובתורה כתיב אדם כי ימות באהל, ו-
זאת תהיה תורת המצורע (מדרש תהילים מזח)

פסוק לענין חציצין הלכה למשה מסיני ויקרא מצורע יד, ט:

וְהָיָה כִּי־יִשָּׁבֵעַ וְנִלְחַ אֶת-כָּל-שְׁעָרָיו אֶת-רֵאשֵׁי וְאֶת-זַקְנָיו וְאֶת נֶפֶת עֵינָיו וְאֶת-כָּל-שְׁעָרָיו וְנִלְחַ
וְכַסֵּס אֶת-בְּגָדָיו וְרָתַץ אֶת-בְּשָׂרָו בַּמַּיִם וְטָהַר:

ב- **בבלי סוכה ה ב, בבלי עירובין ד א**, נאמר דאמר רבי חייה בר אשי אמר רב: **שיעורין חציצין ומחיצין הלכה למשה מסיני**. ...
הגמרא משתשמשת בפסוק **ויקרא מצורע יד, ט** כדוגמא לענין חציצה

חציצין דאורייתא ניהו, דכתיב **(ויקרא מצורע יד, ט) וְרָתַץ (אֶת-בְּשָׂרָו) בַּמַּיִם** - שלא יהא דבר חוצץ בינו לבין המים! - כי אתאי הלכתא
לשערו, כדרכה בר בר חנה. דאמר רבה בר בר חנה: נימא אחת קשורה - חוצצת, שלש - אינן חוצצות. שתיים איני יודע. - שערו נמי
דאורייתא ניהו, דכתיב **וְרָתַץ אֶת-בְּשָׂרָו בַּמַּיִם** - את הטפל לבשרו, ומאי ניהו - שערו! - כי אתאי הלכתא - לכדבריי יצחק. דאמר
רבי יצחק: **בבלי סוכה ו ג, דבר תורה, רובו ומקפיד עליו - חוצץ, ושאינו מקפיד עליו - אינו חוצץ. וגזרו על רובו שאינו מקפיד משום**
רובו המקפיד, ועל מיעוטו המקפיד משום רובו המקפיד.

קשר של שלוש שערות אינו מהודק ולכן טבילה עמו אינה חוצצת. קשר של שתי שערות אפשר תלוי אם מקפיד על טיט ושערות
ברובו או במיעוטו. קשר של שעה אחת הדוק וחוצץ.

רש"י דבר תורה. הלכה למשה מסיני (ללמד) רובו ומקפיד עליו - חוצץ (ששער מטונף או קשור ברוב גופו של אדם והאדם מקפיד על
כך אז זה חציצה, מהתורה אם לא ברובו של גופו או אינו מקפיד אינו מהווה חציצה, **ורבנן** גזרו גם על מה שהתורה המעיטה והתירה)

עיקר דין חציצה נלמד מהפסוק **ויקרא מצורע יד, ט: וְרָתַץ אֶת-בְּשָׂרָו בַּמַּיִם וְטָהַר**: הגמרא לומדת מ-**בְּשָׂרָו בַּמַּיִם וְטָהַר** שלא יהיה דבר
חוצץ בינו ובין המים. המלה **אֶת** מוסיפה את שער האדם שיהיה כולו במים ללא חציצה. ההלכה למשה מסיני הוא כמה שיעור חציצה והוא
רובו ומקפיד עליו - חוצץ. לענ"ד טעם תרסא במלת **וְהָיָה** בתחילת הפסוק מרמז על שיעור החציצה המבורר בתבנית סיום דיבור של
הפסוק **וְרָתַץ אֶת-בְּשָׂרָו בַּמַּיִם וְטָהַר**: והוא רובו ומקפיד עליו - חוצץ. וזה המידרוג במצות הטבילה והחכמים **גזרו** החמרה עליו **על**
רובו שאינו מקפיד משום רובו המקפיד, ועל מיעוטו המקפיד משום רובו המקפיד.

וְרָתַץ אֶת-בְּשָׂרָו בַּמַּיִם וְטָהַר: המלים תבנית סיום דיבור מגלות כי התורה מיעטה מחציצה "רובו ולא מקפיד ומיעוט ומקפיד". תרסא
התריעה על מידרוג במצוה, שיעור ממת עובר על חציצה כאשר רובו ומקפיד ובפחות מכך לא חוצץ..
אֶת - מוסיף הטפל לבשרו היינו שער

אֶת-בְּשָׂרָו בַּמַּיִם וְטָהַר תביר ... סלוק. התביר מחלק בטהר השייך ל"את-בשרו" וללא שייך זהו **דבר תורה** רובו ומקפיד עליו - חוצץ,
ושאינו מקפיד עליו - אינו חוצץ.

אבל **וְרָתַץ אֶת-בְּשָׂרָו בַּמַּיִם וְטָהַר** - דרגא תביר טפחא סלוק קבוצת הפרטים שעל כל אחד חלה ההלכה ומרמז לרבנן על רובו שאינו
מקפיד משום רובו המקפיד, ועל מיעוטו המקפיד משום רובו המקפיד.

נשאר מצב מיעוטו שאינו מקפיד שאינו חוצץ, אבל ה-**מגן אברהם** אוסר גם אותו וזה נתמך בתפקיד המצוי של תבנית הטעמים הקבוצה
דרגא תביר טפחא שההלכה חלה על כל פרטי הקבוצה וגם ע"י **וְטָהַר** - סלוק, מגביל שרק אם יתיר כל החציצין בשער ובטיט ויטבול יהיה
טהור!!!

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
המצית השערות; אהנה = סוף-סוף – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך; רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק; ממעט, לא ממש; טפאא – שנוי משמעות; רבוי מתפשט; מרכא טפאא – יתור
לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפאא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב
אחד נדרש; פסק ו – סודר שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקא-קטן – 2: זקא-גדול – 3: רביע – 4: ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישית:
(קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרש"ט – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "י מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מתיצה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מתיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנשוא אחר בהלכה;

1.2 ויקרא מצורע ידא (התשע"ד)

(י" מצ' יד, ז) זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והוא אל-הפקח:

ספרא מצורע פרשה א (א) (י" מצ' יד, ז) תורת המצורע (נוהגת) לבית עולמים, זאת אינה נוהגת בכמה תהיה בזמן הזה,

זאת – המלה ממעטת, כנאמר בתו"כ שאינה נוהגת בכמה, אז אולי לא תנהג גם בזמן שאין מקדש, כי אי אפשר לקיים "לפני ה"
בקרבות והזאת דם, באה תבנית הטעמים זאת תהיה – מהפך פשטא, ומוציאה הכתוב ממשוטו ומלמדת כפי' התורה"מ (א) ... אבל
במצורע הגם שקרבנותיו אין נוהגים בזה"ז הכשרו ע"י תגלחת וצפרים נוהג תמיד. ולכן אמר זאת תהיה. שלשון הוי' מורה
העיכו"ב (כמ"ש במנחות דף ה יט כז) שיהי' כן תמיד בלי השנות, וכמעשה דר' טרפון (לקמן משנה יג):

תהליך טהרה אחד על נגעים אחדים זה אחר זה תורה תמימה תורת המצורע - נתנגע ונתרפא, נתנגע ונתרפא, מביא קרבן אחד,
שנאמר (י" מצ' יד, ז) זאת תהיה תורת המצורע, תורה אחת למצורעין הרבה"ט [כריתות ט' ב'] : תורה תמימה הערה ה) נראה
דצ"ל תורה אחת לצרעות הרבה, שזה יותר מכוון לענין. ואמנם זה הוא רק אם נתנגע קודם שהביא אשמו, אבל אם הביא אשמו
ואח"כ נתנגע ונתרפא מביא קרבן מיוחד על נגעו השני, דלאחר שהביא האשם נגמרה טהרתו מנגעו הראשון:

תהליך טהרה אחד אף על פי שהיו למצורע צרעות אחדות זה אחר זה קודם שהביא אשם אחד. אף שלכאורה היינו אומרים שצריך
להביא על כל נגע. אפשר כי טעם מהפך בכתוב (י" מצ' יד, ז) זאת תהיה תורת המצורע, מרמז להביא קרבן אחד על נגעים אחדים
שהופיעו ונרפאו בזה אחר זה.

כמו-כן ראינו בתו"כ פ"ר תזריע שכל הצרעות שהופיעו אחרי ראיית הכהן של הצרעת הראשונה אין מתחשבים במ עד שיתרפא מן
הנגע (או הנגעים) שאותו/אותם ראה הכהן תחילה. אז מן הסתם גם במצב כזה יביא רק אשם אחד אחרי רפואה מכל נגעיו.

תורת המצורע תורה אחת לכל המצורעין שיהיו מביאים קרבן זה, וכי מנין יצאו (לחלק תורת טהרתם) לפי שמצינו שחילק הכתוב
בטומאותיהם (מראות וסימנים) ובשבועותיהם (הסגר שבוע או שבועיים) יכול אף כן נחלוק בקרבנן ת"ל תורת המצורע תורה אחת לכל
המצורעים שיהיו מביאים קרבן זה.

(ב) תורת המצורע ביום, מלמד שטומאתו וטהרתו ביום, אין לי אלא טומאתו וטהרתו ביום, מנין שחיטת צפרים והזיית דם ציפרים
ותגלחתו ביום, ת"ל תורת המצורע, יכול אף לקיחת ציפרים ושילוח ציפרים וכיבוס בגדיו (טבילת בגדים שלבש בזמן החלט) ורחיצתו
(טבילת עצמו) ביום, ת"ל תורת המצורע ביום,

(י" מצ' יד, ז) ביום – טפחא מנתק התוכן שהוא סמיכות ממלת טהרתו והוא למשנה ב: מלמד שטומאתו וטהרתו ביום, (ראה בהמשך)

(ג) תורת המצורע ב-כהן, מלמד שטומאתו וטהרתו ב-כהן, אין לי אלא טומאתו וטהרתו ב-כהן. מנין שחיטת ציפרים והזיית דם
ציפור ותגלחתו ב-כהן, ת"ל תורת המצורע ב-כהן, יכול אף לקיחת ציפרים ושילוח ציפרים וכיבוס בגדיו ורחיצתו ב-כהן ת"ל
זאת, (טט הקטע הבא פתיחת משנה ד ביום טהרתו והוא לא ישהא.)

זאת – המלה ממעטת, אין הכרח בכהן ל- לקיחת ציפרים ושילוח ציפרים וכיבוס בגדיו ורחיצתו

התורה"מ (ג) ... אולם במ"ש תורת המצורע פורט רק דברים המעכבים שהם מן התורה והחק המוכרח בו, והם שחיטת צפרים
והזיית דם צפור ותגלחת שמעכבים הטהרה, אבל דברים שאינם מן החוקים המעכבים כגון לקוח צפרים ושילוח הצפור וכיבוס
בגדים שאין מעכבים כמ"ש בתוספתא (ועי' ברמב"ם וראב"ד פ"א מה' ט"ז ה"ד) א"צ להיות ביום. וכן הטבילה אף שמעכבת
כבר נאמרה בפ' תזריע שסיים תמיד וכבס בגדיו וטהרה ואינו מן התורה הנלמדת בפ' זאת:

וצ"ע מה כוונת התורה"מ בשם הרמב"ם שאין לקיחת הצפרים מעכב, שהרי השחיטה וההזייה אינן יכולות להתבצע והן מעכבות את
תהליך הטהרה.

הח"ח – לקיחת צפרים לא צריך יום וכהן כי אינם נאסרים בלקיחתן ויכול להחליף, שלוח לא מעכב את תהליך הטהרה

קבוצת פעולות: שחיטת צפור, הזייה, תגלחת א, טבילה, הסדר ביניהם לא מעכב, אי ביצוע כל אחת מהן – מעכב
הזייה – בעץ ארז, אזוב, שני תולעת, שני צפרים – מעכבות זו את זו אם חסר אחד מהם

שחיטת צפור, הזייה, תגלחת א – אם לא ביום ובכהן – מעכב

טבילת המיטהר – לא חייבת יום וכהן

קבוצת פעולות: לקיחת צפרים, שלוח צפור, כבוס, אי ביצוע כל אחת מהן – לא מעכב

תורת המצורע – מונח זקף-קטן, בתפקיד של שתיים, קבוצת פעולות מעכבות (שחיטת צפרים, הזיית דם צפור, תגלחת א', טבילה),
קבוצת פעולות שאינן מעכבות אם לא בוצעו (לקוח צפרים ושילוח הצפור וכיבוס בגדים).

תורת המצורע – מונח, חלוקה בתוך קבוצת הפעולות המעכבות, הפעולות: שחיטת צפרים, הזיית דם צפור, תגלחת א', חייבות להיות
ביום ובכהן, טבילת המצורע אינה חייבת להיות ביום ובכהן.

שילוח הצפור לא מעכב ראה ספרא מצורע פרשה ב (ז) (י" מצ' יד, ז) וְרָתַן בַּיּוֹם

(ד) (טט – קטעי הפתיחה שבסוגרים באים ממשנה ג (י" מצ' יד, ז) ביום טהרתו והוא אל-הפקח) (שלא ישהא) (שאינן צריך לשהות שבעה
ימים, משיתרפא אלא מיד מתחיל בסדר הטהרה). (טט – הפתיחה המקורית של משנה ד) כשהיה מונבד דן לפני ר' עקיבא אם משפטרתי (למצורע
המוסגר מהסגר כשהוא טהור) (וחזר ועומד במחנה מיד בלי ספירת שבעה ימים, בכל זאת כאשר) אחרותיו בהליכתו (צויתי שיששה בהסגר)
שבעה (ימים), משאחרותיו (למצורע המחלט מהחלט כשהוא טהור) בעמידתו (התורה משהה את חזרתו ועמידתו במחנה) שבעה (ימים בין תגלחת א'
וצפרים וטבילה, ובין תגלחת ב' וקרבנות) אינו דין שיאחזינו (אחרי שנרפא ויששה) בהליכתו (מהחלט) שבעה (ימים לפני שיתחיל את תהליך
הטהרה (תגלחת א', צפרים, טבילה). מונבד לומד בקל וחומר מהסגר להוסיף שבעה ימים לפני ימי הספר מהחלט (בהן תגלחת א' וכו'),

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
 המצוות הששור: אהבה = סוף-סוף – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפא – יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שזה לפישה; מרכא תביר טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרשה; מקף – רב-מצב של המושגים, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרש"ט – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כבעין "ג מידות דר"ג ישמעאל; תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

א"ל רבי עקיבא (מהלך של קל וחומר מימי הספר מההחלט לימי ההחלט, מהלך המביא להכרה שהלימוד של מונבז מוסיף עוד ועוד ימים) מוסיף אר על דבריו וכי במה החמירה תורה, בימי גמר (ימי החלט) או בימי ספר (שבעה הימים בין תגלחת א' וכו' ועד תגלחת ב' וכו'), חמורים ימי גמר מימי ספר, שבימי ספר אינו מטמא משכב ומושב, ואינו מטמא בביאה, ימי גמר מטמא משכב ומושב ומטמא בביאה, (אז תלמד בקל וחומר ממצב ההחלט ולא ממצב ההסגר) ואם לימי ספר הקלים נתנה לו שבעה (של תגלחת א' וכו'), לימי גמר החמורים אינו דין שאתן לו שבעה (ימים ביציאה מהחלט), א"ל (מונבז) רבי כל שכן הוספת (חזקת דברי), [א"ל ר"ע] (אמרת שהספר הוא המלמד לכן) וכשנתת לימי גמר שבעה, (ש)נעשו אף הם ימי ספר (כדי להקל עליו ולהשוותם לימי הספר שלא יטמא משכב ומושב ובביאה ולכן מיד תגלחת א' וכו'), ונמצאו אלו (ימי הספר 14 והם המלמדים על) ואלו (ימי הגמר שיהיו) ארבעה עשר, ואם לימי ספר הקלים נתת לו ארבעה עשר לימי גמר החמורים אינו דין שאתן לו ארבעה עשר נמצאת מרבה לו והולך עד לעולם (עכשו תוסיף לימי הספר עוד 14 ויהיו 28, ולכן תוסיף לימי הגמר 14 ויהיו 28 וחזור חלילה), הא מפני הדין הזה צריך הכתוב לומר ביום טהרתו והובא אל-הפקה שלא ישהא.

קבוצת הפעולות: שחיטת צפור, הזייה, תגלחת א – אם לא ביום ובכהן – מעכב
 (י' מצ' יד, ב) ביום – טפחא בתפקיד פותח טפח להתאפיין ממלת האתנה, ע"פ תורה תמימה (הערה ז) המלה ביום יתירה כי די היה לכתוב בטהרתו לכן המלה נדרשת ע"פ האפיון הבא מאחריה שכל מעשי הטהרה יהיו מוגבלים לאור יום וכל היום כשר (ת"כ, בבלי מגילה כא, א)
 ביום – טפחא בתפקיד כפותח טפח להתאפיין מהכתוב אחריו טהרתו – אתנה, בתפקיד הגבלה כנדרש במשנה ד שלא ישהא, ואז טפחא ללא מרכא לפניו במלת ביום בתפקיד התפשטות ענין שלא ישהא את קבוצת הפעולות המעכבות שנדרשו מ-תורת המצוה.

אל-הפקה – מקף, ענין המרכב ממספר דורות המעידים עליו שהוא כהן.
 אל-הפקה: – סלוק, מגביל שגם פעולת הטהרה צריכה להיות ככה מיוחס. ע"פ תורה תמימה (הערה ג) רק בזמן הבמות לא נהגה תורת מצורע. ומאז הקמת בית המקדש תורת מצורע נהגת גם בזמן הזה. אלא דלטהרת מצורע צריך כהן מיוחס, וכ"פ הרמב"ם פ"ז ה"ט מתרומות, ובזמן הזה אין לנו כהנים מיוחסים כמו שכתב הרמב"ם בפ"ב מאיסורי ביאה, לכן נשתקע הדין.

ויקרא מצורע יד, ג: ויצא הפכהן אל-מחויץ למחנה וראה הפכהן והנה נרפא נגע-הצרעת מן-הצרוע:
 ספרא מצורע פרשה א (ה) (י' מצ' יד, ג) ויצא ... אל-מחויץ למחנה ומה תלמוד לומר לפי שנאמר וראה הפכהן שיכול אין לי מטהר את המצורע אלא כהן שהיה לפניו מן המחנה היה בימים ובנהרות ובמדברות מנין תלמוד לומר וראה הפכהן, אם כן למה נאמר ויצא הפכהן, כהן שאיפשר לו ליכנס לפניו מן המחנה מטהר את המצורע, אין מצורע מטהר את המצורע.

וראה הפכהן – מלמד שיכול לבוא מן המחנה ומן הים ומן המדבר, לכן ויצא הפכהן כתוב יתר המאפשר לדרוש ש-אין מצורע מטהר את המצורע כי כהן מצורע אינו יכול להכנס לפניו המחנה.

(ו) (י' מצ' יד, ג) והנה נרפא שהלך לו נגעו, הנגע שהלך לו שער לבן, צרעת שהלכה לה המחייבה, אין לי אלא כולם, ומנין אף מקצתם, תלמוד לומר מן – הנגע אפילו מקצת שיער לבן, מן – הצרעת, אפילו מקצת המחייבה, (מן)-הצרוע להביא את שפרחה בכולו שיטען ציפורים.

(ז) (נסיון ללמוד על הפורח בקל וחומר מהיוצא מהחלט ואז אין צורך בכתוב, שעשוי להתפנות לדרשה אחרת) הלא דין הוא מה אם מי שטיהר ואין סימנים מטמים עמו (זה המחלט שהלכו סימני הטומאה לגמרי) טעון ציפורים, מי שטיהר וסימנים מטמים עמו (זה הפורח כולו, ולפי פ"ה הח"ה למוסגר שלהלן מובן שהמראה קיים ולא דווקא סימני הטומאה) אינו דין שיטען ציפורים, (דחיית הקל וחומר) הרי שעמד בו שני שבועות (בהסגר) יוכיח שטהר וסימנים מטמים עמו (פ"ה הח"ה שהמראה קיים ולא סימני טומאה) ואין טעון ציפורים (לכן צריך כתוב מפורש שיחייב את המטהר ע"י פריחה בכולו בתהליך טהרה המצוין ע"י ציפורים). (ח) (המשך דחיית הקל וחומר) ואף אתה אל תתמה על שפרחה בכולו שאע"פ שטהר וסימנים מטמים עמו לא יטען ציפורים (הקל וחומר ניסה להוכיח כי הפורה יביא ציפורים, הוכח מהשוואה למוסגר שלא צריך ציפורים, לכן כדי לחייב את הפורה בציפורים צריך כתוב) ת"ל מן-הצרוע להביא את שפרחה בכולו שיטען ציפורים.

וראה הפכהן – פשטא זקא-קטן, בתפקיד שני מצבים המולכים לטהרה (א) רפואה מצרעת כאשר הלכו סימני טומאה או מקצתם (ב) רפואה ע"י פריחה מלאה.

(י' מצ' יד, ב) והנה נרפא נגע-הצרעת מן-הצרוע
 והנה – תביר, מלמד שגם במצב שבו המראה בכלל לא נרפא, באה מלת והנה – לגלות שעוברים לתהליך טהרה:
 (א) המלים נרפא נגע-הצרעת מלמדות שהלך לו נגעו כולו (מראה וסימנים), תבנית הטעמים של נרפא נגע-הצרעת – מרכא טפחא, מלמדת יתור לרבות לרפוי שנשאר המראה אבל הלכו הסימנים כולם, וגם שהלכו מקצת הסימנים הנדרש בתו"כ בשימוש במלת מן , נגע-הצרעת – טפחא, כפותחת טפח להתאפיין מהכתוב אחריה, ופ"ה הח"ה כי מלת מן נזרקה לאחוריה ומלמדת שהלכו מקצת סימני הטומאה (הנשאר הוא פחות משיעור מטמא), וזה שכתב תו"כ מן – הנגע אפילו מקצת שיער לבן, מן – הצרעת, אפילו מקצת המחייבה,
 נגע-הצרעת – מקף בתפקיד ענין בעל מצבים אחדים והם מצבי הצרעת: עור הבשר, שחין ומכוה, נתק, עור הראש.

(ב) המלים מן-הצרוע – מקף, ענין פריחה בכולו בכל אחד מן המצבים הבאים: נגע עור הבשר, שחין ומכוה, נתק, נגע עור הראש (קרחת גבחת), הצרוע המלה מרבה את הפורח בכולו לתהליך הטהרה, טעם הצרוע – סלוק, מגביל וצ"ע.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
המצוות השטרות: אהבה, סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא – שני משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאא – יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תביר מרכא טפאא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סודר שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקף-קטן – 2: זקף-גדול – 3: רביע – 4: ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישית: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = 5 – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג ימדות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מתיבה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מתיבה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

1.3 ויקרא מצורע יד, א (התשע"ו)

ויקרא מצורע יד, ד: [ד] וצנה הפלון ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהרות ועץ ארז ושני תולעת ואזב: [ה] וצנה הפלון ושחט את הצפור האחת אל-פלי-חרש על-מים חיים: [ו] את-הצפר היתה יקח אתה ואת-עץ הארז ואת-שני התולעת ואת-האזב וטבל אותם ואתו הצפר היתה בדם הצפר השחטה על המים החיים: [ז] והזה על המטהר מן-הצרעת שבע פעמים וטהרו ושלח את-הצפר היתה על-פני השדה:

ספרא מצורע פרשה א (ט) (י' מצ' יד, ט): וצנה הפלון ולקח, הציווי בכהן והלקיחה בכל אדם. (י) ולקח למיטהר, לשם מטהר בין איש בין אשה בין קטן, מיכן אמרו לקח לאיש כשירות לאשה, לאשה כשירות לאיש, לבית כשר למצורע, למצורע כשר לבית.

הכתוב (י' מצ' יד, ט) ולקח למטהר שתי צפרים חיות מכיל שתי תבניות טעמים המייצגות שתי תכונות בצפורי המטהר. תכונה (א) תבנית הטעמים של (י' מצ' יד, ט) ולקח למטהר שתי צפרים חיות – דרגא תביר מרכא טפאא, בתפקיד של כעין קבוצת פרטים (איש אשה קטן בית) הקשורים לנושא הטהרות מצרעת, שעל כל אחד חל אותו ענין, כאן לקיחת שתי הצפרים לשם מיטהר אחד, כשר לכל אחד אחר מהמיטהרים.

ספרא מצורע פרשה א (יא) (י' מצ' יד, ט): ולקח ... צפרים, מיעוט ציפרים שנים אם כן למה נאמר שתי – שיהו שוות, ומנין שאף על פי שאינן שוות כשירות תלמוד לומר (י' מצ' יד, ט) צפור (י' מצ' יד, ט) צפר ריבה (או פעם שניה (י' מצ' יד, ט) צפר).

(י' מצ' יד, ט) שתי צפרים – מקף, כרב-מצב (א) לכתחילה הצפרים צריכות להיות שוות (ב) בדיעבד אם לא שוות לא מעכב. הפסוקים הבאים מלמדים על צווים לקחת שני בעלי חיים מאותו מין לקרבן מסוים. כאשר מופיע מקף הלימוד הוא לכתחילה שוויון בין שני בעלי חיים ובדיעבד כשרים לקרבן גם זוגות שאינן שווים. כאשר לא מופיע מקף אין דרישה של לכתחילה שוויון בין שני בעלי חיים.

ויקרא מצורע יד, ו: ובינים השמיני יקח שני-כבשים תמימים וכבשה אחת בת-שנתה תמימה ושלשה עשרנים סלת מנחה בלילה בשמן ולג אחד שמן:

שני-כבשים – מקף, לכתחילה – שוים, בדיעבד לא שוים לא מעכב (ע"פ תו"כ).

ויקרא אמר כג, ו: והניף הפתן ואתם על לחם הבפרים הגופה לפני ה' על-שני כבשים קדש יהיו לה' לפתן:

שני כבשים – שלא במקף, לא נדרש לכתחילה שוויון בין בעלי החיים. על-שני – מקף, מתוך אופני תנופה אחדים, עושה כך:

מניח זה בצד זה ומניף ... רבי לטעמיה דאמר על בסמוך [תורה שלמה [קמב] בשם מנחות סא, טב, א]

במדבר פינחס כח, ט: וביום השבת שני-כבשים בני-שנה תמימים ושני עשרנים סלת מנחה בלילה בשמן ונסכו:

שני-כבשים – מקף, לכתחילה – שוים, בדיעבד לא שוים לא מעכב ע"פ [בבלי יומא סב, ב] מוספין של שבת - ודאי צריכין שיהיו שניהן שוין. רש"י ומוספין של שבת - שנאמר בהם שני-כבשים - ודאי שנים שוים לעיכובא, מדלא הדר כתב בהו אחד לרבות, אף על פי שאינן שוין להכשיר (היות ולא חזר הכתוב ופירט כמו בתמידין כבש אחד כבש שני שמשמעו שאי שוויון לא מעכב), כך שמעתי, וקשיא לי: עיכובא מנלן (וקשה לרש"י האם אי הפירוט אכן מלמד עיכוב), ונראה בעיני דהכי גרס: מוספין ודאי שנים למצוה, מצותן (לכתחילה) להיות שוין (אבל אי שוויון לא מעכב), ולא גרסינן מדלא כתיב אחד אחד (ולא גורסים בגמרא אחד אחד כדי שאי שוויון לא יעכב), ושיטתא דתלמידי תרביצאי היא (שאי שוויון לא מעכב).

ויקרא אח"מ טז, ז: ומאת עדת בני ישראל יקח שני-שערי עזים לחטאת ואיל אחד לעלה:

שני-שערי – מקף, לכתחילה – שוים, בדיעבד לא שוים לא מעכב (ע"פ תו"כ).

- עד כאן עיון במשנה יא -

(י' מצ' יד, ט) וצנה הפלון ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהרות ועץ ארז ושני תולעת ואזב:

ספרא מצורע פרשה א (יב) (י' מצ' יד, ט): חיות ולא שחוטות, טהרות ולא טמאות, טהרות ולא טריפות, ...

התוה"מ (יא) צפרים חיות טהרות דברי הספרא הם שלא כסוגיית הגמ' חולין (דף ק"מ) דשם אמר ר' יצחק שיש הבדל בין שם עוף ובין שם צפור, שעוף כולל טמא וטהור וצפור הוא שם מיוחד רק למיני טהורים (אם לא בשאומר צפור שמים צפור כנף) ומסיק דטהורות בא לדרשא אחרת, וכן לא אמרו שם דחיות למעוטי שחוטות עיין שם. וכבר האריך בזה הרמב"ן בפי' והמ"ל (ה' ט"ז) עיין שם ואם נדחק להסכים דברי הספרא עם הגמ', צ"ל שתחלה באר את הפשט, ר"ל פשט של חיות משמע לא שחוטות, ופשט של טהרות משמע ולא טמאות, והדר אמר שלפי הדרוש צ"ל ולא טריפות כי טמאות ידעינן מצפור, וס"ל כמ"ד טריפה חיה ולא אמעיט טריפות מן חיות, אבל עם האמת כבר אמר בירושלמי (פ"ק דניזיר ה"א) אית תני תני כל עוף טהור קרוי צפרים. אית תנאי תני כל העופות בין טמא ובין טהור קרוי צפרים. והתנא דרש טהור קרוי צפרים הוא ר' יאשיה ור' יצחק בספרי (פ' ראה) והתנא דכולם קרוים צפרים הוא התנא דספרא. ומה שדרש ולא טריפות גרס בפסיקתא זוטרתא חיות ולא טריפות ומפרש חיות בריאות וזה כמ"ד דטריפה אינה חיה.

הכתוב (י' מצ' יד, ט) ולקח למטהר שתי צפרים חיות מכיל שתי תבניות טעמים המייצגות שתי תכונות בצפורי המטהר. תכונה (ב) תבנית הטעמים של (י' מצ' יד, ט) למטהר שתי צפרים חיות – תביר מרכא טפאא, מרכא טפאא יתור לרבות, ע"פ דרשה

ב-(י' מצ' יד, ט) נרבה צפרים טהורות שדרות בבית כבשדה בגודל שדמן ניכר ברביעית מים וזה מיני דרור.

תביר ממעט מהמקורי והרבויו (ע"פ רמב"ן) מחוסרות איבר.

הספרא במשנה (יב) והתוה"מ מביאים דרשה נוספת המתואמת עם תבנית הטעמים מרכא טפאא בכתוב (י' מצ' יד, ט) צפרים חיות טהרות. צפרים חיות – מרכא טפאא, יתור לרבות טריפות שעשויות לחיות כמוסבר להלן,

